

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ceza Muhakemesi Hukuku Final Sınav Soruları İkinci Öğretim Öğrencileri
(10.07.2018 – 16:00)

Açıklamalar: Sınav süresi 2 SAAT 30 dakikadır. Sınavın ilk 20 dakikası salondan ayrılmanıza izin verilmeyecektir. BİR TABAKA EK KÂĞIT kullanabilirsiniz. Lütfen cevaplarınızı gerekçeli bir biçimde, soruda sorulan hususları ve olayın bütününe dikkate alarak yazınız. Başarılar Dileriz.

Olay
Üniversite çalışanı A, üniversitede yapılan bazı ihalelerde yolsuzluk yapıldığına ilişkin bir elektronik posta hazırlayarak İstanbul C. Başsavcılığında çalışan arkadaşı B'ye gönderir. B'nin bu epostayı ertesi gün savcıya iletmesi üzerine, C. Savcısı, elektronik postada adı geçen C ve D'nin kolluk merkezine getirilmeleri ve ifadelerinin alınmasına karar verir. Müdafiden yararlanmak istemeleri üzerine ifadelerinin alınması için müdafî M'ye haber verilir. Müdafî M'nin, İstanbul dışında olduğunu, ancak ertesi gün gelebileceğini söylemesi üzerine ifade müdafî M olmaksızın alınır. İfade sırasında kolluk amiri, C'ye olayla ilgili bildiklerini anlatması ve suçla ilgili olabilecek diğer kişileri açıklaması durumunda yargılamada daha az ceza alması için C. Savcısıyla konuşacağını söyler. Bunun üzerine D ile birlikte belirli tutar karşılığında ihaleye fesat karıştırdıklarını ve istemedikleri kişilerin ihalelere girmesini engellemek için F ve adını bilmediği 1.80 boylarında "kara" lakaplı bir kişiden yardım aldıklarını söyler. Bunun üzerine C. Savcısı, F ve "kara" lakaplı şahsın bulunduğu yerde alkonularak getirilmesine karar verir.

1. A tarafından yapılan bildirim hukuki niteliğini tespit ediniz. Kolluk tarafından alınan ifadeler hukuka uygun mudur? İhtimallere göre değerlendiriniz. C ve D'nin verdiği ifadeler delil olarak kullanılabilir mi? Açıklayınız. Kara lakaplı şahıs hakkında verilen kararın hukuki niteliğini tespit ediniz? Bu biçimde eşkal üzerinden bir karar verilebilir mi? (8p)

- A tarafından yapılan bildirim hukuki niteliği, suçun takibinin şikayete tabi olup olmamasına göre belirlenir. Suçtan zarar gören tarafından kanunda sayılan makamlara fiil ve faili öğrenmeden itibaren 6 ay içinde yapılan bildirim hukuki niteliği şikayettir. Resen takip edilen suçlarda ise herhangi bir kişi tarafından yine aynı makamlara dava zaman aşımı süresi içinde yapılan bildirim hukuki niteliği ihbardır. (2p)
- Olayda A tarafından yapılan bildirim, C. Savcılığında çalışan arkadaşı B'ye yapılmıştır. B her ne kadar C. Başsavcılığında çalışıyor olsa da, A'nın bu bildirimini CMUK'unda belirtilen makamlardan olmadığından şikayet veya ihbar niteliğine sahip değildir. A'nın B'ye eposta aracılığıyla yaptığı alelde bir bildirimdir. (1p)
- CMK m.147'ye göre şüphelinin müdafî seçme hakkı bulunmaktadır. Olayda, şüpheliler müdafiden yararlanmak istemişler, ancak seçtikleri müdafî M il dışında olduğundan müdafî olmaksızın ifade alınmıştır. Burada olması gereken şüphelilerin kendi seçtikleri müdafiler ile ifadelerinin alınmasıdır. Ancak seçili müdafinin gelemeyecek olması halinde zorunlu müdafiliği gerektiren bir suçun varlığı halinde ancak barodan müdafî atanabilecektir. (1p)
- Kolluk tarafından yapılan ifade almanın hukuka uygun olup olmadığının tespit bakımından ikili değerlendirme yapılması gerekmektedir. Olayda soruşturmaya konu suç, zorunlu müdafiliği gerektiren bir durum olması halinde burada yapılan ifade alma işleminin hukuka aykırı olduğunun kabul edilmesi gerekir. İhtiyarı müdafiliği gerektiren bir suçun olduğunun kabulü halinde ise, müdafisiz olarak ifadenin alınması işlemi hukuka aykırı hale getirmeyecektir. Ancak ifade mahkeme huzurunda kabul edilmedikçe kullanılamayacaktır. (1p)
- C'nin ifadesi ise her hâlükârda delil olarak kullanılamaz. Çünkü; CMK m.148/2'ye göre, ifade sırasında kanuna aykırı bir yarar vaat edilemez. Olayda, kolluk amirinin ifade sırasında, C'ye olayla ilgili bildiklerini anlatması ve suçla ilgili olabilecek diğer kişileri açıklaması durumunda yargılamada daha az ceza alması için C. Savcısıyla konuşacağını söylemesi kanuna aykırı bir yarar vaat edilmesidir. Yasak usullerle elde edilen ifadeler rıza ile verilmiş olsa da delil olarak değerlendirilemez (CMK m.148/3). Dolayısıyla C'nin verdiği ifadeler delil olarak kullanılamaz. (1p)
- Kara lakaplı şahıs ve F hakkında verilen kararın hukuki niteliği yakalama emridir. Soruşturma evresinde çağrı üzerine gelmeyen veya çağrı yapılamayan şüpheli hakkında, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından yakalama emri düzenlenebilir. Yakalama emrinde, kişinin açık eşkâli, bilindiğinde kimliği ve yüklenen suç ile yakalandığında nereye gönderileceği gösterilir (CMK m.98/4). Dolayısıyla her ikisi bakımında da yakalama emri verilebilir. (1p)
- Ancak olayda karar C. Savcısı tarafından verilmiştir. Oysa ki, yakalama emri verilebilmesi C. Savcısının talebi sulh ceza hakiminin kararıyla mümkündür. Dolayısıyla işlem hukuka aykırıdır. (1p)

C. Savcısı C ve D'nin üniversite binasındaki odalarında soruşturmaya ilişkin bilgi ve belgelerin bulunması için gerekli incelemenin yapılması bakımından yetkili mercie başvurur. Mercî kararı üzerine ihale biriminde ilgili incelemeyi yapan kolluk, C ve D'nin üniversitedeki odalarında ve ihale sırasında kullandıkları ihale komisyonuna ait odada yaptıkları incelemede soruşturmaya konu olaya ilişkin belge ve cd'leri alırlar. Ayrıca rektörlük binasındaki bilgi işlem biriminden de C ve D'nin daha önce gerçekleştirdikleri e-posta yazışmalarını talep eden

kolluk, bu içerikleri de alır. Kolluk aldığı belgelerde üniversite ihale komisyonu başkanı P'nin de bu işe karıştığını fark eder. Rektörlük binasındaki işlemlerin bitmesinden hemen sonra bahçede P'yi gören kolluk, P'nin üzerinde ve arabasında bir inceleme yapar. Yapılan incelemede P'nin aracının bagajındaki e-posta çıktılarını ve P'yi alarak C. Savcılığına getirirler.

2. Kolluk tarafından yapılan işlemlerin hukuki niteliklerini tespit ederek, bu işlemlerin hukuka uygun olup, olmadığını açıklayınız. (16p)

- İlk işlem aramadır. Arama şüpheli veya sanığın yakalanması, suç delillerinin ve müsadereye tabi eşyanın ele geçirilmesi amacıyla şüpheli veya sanığın konutu, işyeri, eşyası ve üzerinde gerçekleştirilen koruma tedbiridir. Arama kararını hakim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde C. Savcısı, C.Savcısına ulaşamayan hallerde konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı yerler hariç kolluk amiri verir. Olayda C.Savcısının yetkili makama başvurarak izin aldığı belirtildiğinden sulh ceza hakiminden alınmış geçerli bir arama kararı vardır. (2p)
- Olaya konu arama C ve D'nin üniversitedeki odasına yönelik olup, bu odalar bakımından geçerli arama kararı olmasından dolayı işlem hukuka uygundur. Ancak C ve D tarafından kullanıldığından bahisle ihale odası arama kararında belirtilmediğinden işlemin hukuka aykırı olduğunu ifade etmek gerekir. (1p)
- Belgelerin alınması el koymadır. El koyma müsadereye tabi veya soruşturma ve kovuşturulmanın yürütülmesinde ispat vasıtası olan ve adliyenin eli altında bulundurulması gereken eşya hakkında uygulanır. El koyma kararını hakim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde C. Savcısı, C. Savcısına ulaşamayan hallerde kolluk amirinin yazılı izni gerekir. (2p)
- Olayda belgeler bakımından yapılan el koyma, eğer belgeler C ve D'nin odasından temin edildiyse hukuka uygun iken, ihale odasından elde edilmesi halinde hukuka aykırıdır. (1p)
- CD'ler bakımından değerlendirilmesi gereken husus, adi el koyma değil, 134. maddedeki bilgisayarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma koruma tedbiri söz konusu olacaktır. Buradaki işlemlerin yapılabilmesi için hakim kararı gerekmektedir. Oysa ki burada sadece odalar bakımından verilen bir arama kararı söz konusudur. Dolayısıyla işlem hukuka aykırıdır. (2p)
- Rektörlük binasındaki bilgi işlem biriminden C ve D'nin daha önce gerçekleştirdikleri e-posta yazışmalarının talep edilmesi ve alınması bakımından, C. Savcısının genel soruşturma yetkisi, telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi koruma tedbiri ve bilgisayarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma koruma tedbirinin değerlendirilmesi gerekmektedir. (1p)
- Olaya bakıldığında tamamlanmış bir haberleşme söz konusu olmasından dolayı telekomünikasyon yoluyla iletişimin denetlenmesi koruma tedbiri söz konusu olamayacaktır. Epostaların içeriğine girileceğinden dolayı burada C. Savcısının 161. madde bağlamında sahip olduğu genel soruşturma yetkisi de söz konusu değildir. Olayda değerlendirilmesi gereken husus, bilgisayarda, bilgisayar programlarında ve kütüklerinde arama, kopyalama ve el koyma koruma tedbiridir. (2p)
- Somut delillere dayanan kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine hâkim tarafından karar verilir. (1p)
- Bu tedbire ancak hakim karar verebileceğinden kolluk tarafından Üniversite rektörlüğünden bu şekilde bir bilginin istenilmesinin hukuka aykırı olduğunun ifade edilmesi gerekir. (1p)
- Kolluğun, P'nin üzerinde ve arabasında yaptığı incelemenin hukuki niteliği aramadır. Arama kararını hakim, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde C. Savcısı, C.Savcısına ulaşamayan hallerde konut, işyeri ve kamuya kapalı yerler hariç kolluk amiri verir. Olayda P'nin üniversitenin bahçesinde görülmesi üzerine gecikmesinde sakınca bulunan bir halin varlığı halinde üstünün aranmasına kolluk amiri tarafından karar verilebilir. Dolayısıyla işlem hukuka uygundur. Araç bakımından ise, bu işlem hukuka aykırı olacaktır. Zira kamuya kapalı bir alan olduğundan dolayı aracın aranabilmesi bakımından hakim veya C. Savcısı kararı gerekmektedir. (2p)
- P'nin C. Savcılığına getirilmesi işleminin hukuki niteliği ise yakalamadır. Kolluk görevlileri, tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde; Cumhuriyet savcısına veya âmirlerine derhâl başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, yakalama yetkisine sahiptirler (CMK m.90/2). Olayda bu koşullar sağlanmadığından işlem hukuka aykırıdır. (1p)

Yapılan inceleme sonucunda soruşturmadan haberdar olan F'nin bir anda ortadan kaybolduğunu belirleyen C. Savcısı F'yi bulabilmek için Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarının üzerine tedbir konulması talebini yetkili mercie iletir ve merci talebi kabul eder. Rektörlüğe yazdığı yazıda "kara" lakaplı kişinin kimliğini belirleyebilmek için ihale günü çekilen tüm güvenlik kamera görüntülerini isterken, Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu'na (BTK) bir yazı yazarak, ihale günü rektörlük binası çevresindeki baz istasyonlarından hizmet alan telefon numaralarının ve sahiplerinin listesini ister. BTK'nun bu bilgiyi ancak hakim kararı ile verebilecekleri şeklindeki cevabı üzerine, sulh ceza hakiminden söz konusu kararı alır ve BTK'ndan listeleri temin eder.

3. F'nin malları, hak ve alacaklarının üzerine tedbir konulmasının, "kara" lakaplı kişinin kimliğini belirlemek için güvenlik görüntülerini istemesinin ve Bilgi Teknolojileri İletişim Kurumu'na (BTK) bir yazı yazarak, rektörlük binası çevresindeki baz istasyonlarından

hizmet alan telefon numaralarının ve sahiplerinin listesini istemesinin hukuk niteliklerini tespit ediniz. İşlemler hukuka uygun mudur? (1p)

- Hakkındaki soruşturmanın veya kovuşturmanın sonuçsuz kalmasını sağlamak amacıyla yurt içinde saklanan veya yabancı ülkede bulunan ve bu nedenle C. Savcısı veya mahkeme tarafından kendisine ulaşılamayan kişiye kaçak denir. (1p)
- Ancak bir kişinin kaçak olup, olmadığı bakımından iki görüş söz konusudur. Yargıtay'ın da kabul ettiği ilk görüşe göre, kişinin kaçak olarak kabul edilebilmesi için 247. maddede yer alan prosedürün işletilmesi gerekirken, bizim de savunduğumuz ikinci görüşe göre, bu prosedür kişinin kaçaklığının tespiti için gerekli değildir. Bu prosedür yalnızca tedbirin uygulanması bakımından geçerlidir. (1p)
- Kaçakların malları, hak ve alacaklarının üzerine tedbir konulmasının hukuki niteliği “zorlama amaçlı el koyma”dır. CMK m.248'e göre, kaçağın C Savcısına başvurmasını veya duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına amaçla orantılı olarak Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi veya mahkeme kararıyla el konulabilir. (2p)
- Bu tedbire hükmedilebilmesi için şüpheli/sanığa tebligat yapılması, bu tebligata rağmen gelmemesi, bunun üzerine çağrının bir gazete ile şüpheli veya sanığın bilinen konutunun kapısına asılmak suretiyle ilan edilmesi gerekir. Bu ilanda on beş gün içinde gelmediği takdirde 248 inci maddede gösterilen tedbirlere hükmedilebileceğini açıkça yer alır. Bu işlemlerin yerine getirildiğinin bir tutanak ile saptanmasından itibaren on beş gün içinde başvurmayan şüpheli veya sanığın kaçak olduğuna karar verilir.(2p)
- Olayda işlem her ne kadar yetkili merci tarafından yetkili merci kararıyla olsa da ilgili usulün uygulanmamış olmasından ötürü işlem hukuka aykırıdır. (1p)
- Rektörlükten “kara” lakaplı kişinin kimliğini belirlemek için güvenlik görüntülerinin istenmesi bir koruma tedbiri değildir. Bu işlem savcının CMK'nun 161. maddesi bağlamında sahip olduğu, delil elde etmek ve şüphelileri belirlemek için yaptığı genel soruşturma yetkisidir. Kendisine gelen suç şüphesini soruşturmak, yeterli delillerin varlığı halinde iddianame düzenlemek ve kamu davasını açmak savcının görevlerindedir. Suç şüphesinin aydınlatılabilmesi, şüphelinin ifadesinin alınabilmesi ve iddianamede kimliğinin belirtilebilmesi için kimlik tespiti yapılması gerekmektedir.(2p)
- Olayca C. Savcısının BTK yetkililerinden talep ettiği bilgi ve işlem somut bir şüpheli veya sanık hakkında değil, aksine şüpheli veya sanığın tespitine yöneliktir. CMK'nun telekomünikasyonun denetlenmesi bağlamında uygulanacak tespit, sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, dinleme ve kayda alma işlemleri ancak belirli bir şüpheli veya sanık hakkında uygulanabilir. Bir baz istasyondan hizmet alan kişilerin tespit edilmesi sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi niteliğindedir. Bu biçimde bir baz istasyondan hizmet alan kişilerin tamamının isim ve numaralarının istenmesi hukuken mümkün değildir. Dolayısıyla bu işlem hukuka aykırıdır. (2p)

C. Savcısı D'nin, C'nin ve F'nin tutuklanması P'nin ise, 20.000 TL adliye vезnesine yatırması koşuluyla salıverilmesini talep eder. Mercii, D ve F'nin tutuklanmasına karar verirken, C'nin yurt dışına çıkışının yasaklanması, ikametgahının bulunduğu mahalle karakoluna her gün imza atması karşılığı serbest bırakılmasına karar verirken, P'nin ise, 30.000 TL'yi adliye vезnesine yatırmak, yurt dışı çıkış yasağı ve ikametgahının bulunduğu mahalle karakoluna her gün imza atması karşılığı serbest bırakılmasına karar verir. C. Savcısı mercii C hakkında verdiği karara karşı kanun yoluna gider. Kanun yolu başvurusunu incelemeye yetkili merci C'nin tutuklanması gerektiği sonucuna ulaşır. Bu karar üzerine F, Ankara'da alıkonularak getirilir.

4. C. Savcısının tutuklama talebi üzerine C, D, F ve P hakkında verilen kararlar hukuka uygun mudur? Mercii C hakkındaki karara karşı hangi kanun yoluna başvurmuştur? Kısaca açıklayınız. Kanun yolu incelemesini yapan mercii F hakkında tutuklama kararı vermesi hukuka uygun mudur? (12p)

- Mercinin D hakkında verdiği karar tutuklama koruma tedbiridir. Tutuklama koruma tedbiri, kuvvetli suç şüphesinin varlığı halinde kişinin kaçma veya delilleri karartma ihtimalinin varlığı halinde kişinin belirli bir süre özgürlüğünün sınırlanmasıdır. Tutuklama koruma tedbirine soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde ise, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir. Olaya bakıldığında D hakkında verilen tutuklama kararı hukuka uygundur. (2p)
- F hakkında verilen karar da tutuklama koruma tedbiridir. Burada ikili bir cevap verilecektir. Buna göre ilk cevap, yukarıda belirtilen birinci görüşe göre F kaçak olmayacağından işlem hukuka uygundur. Bizim de savunduğumuz ikinci görüşün kabulü halinde ise, F kaçak kabul edilecektir. Bu görüşün kabulü halinde; tutuklama koruma tedbirine karar verilebilmesi için şartlardan biri de kişinin huzurda olmasıdır. Huzurda olmayan kişiler hakkında tutuklama kararı verilemez. Bu durumun tek bir istisnası söz konusudur. Buna göre yurt dışında kaçak olarak bulunanların hakkında giyabi tutukluluk verilebilir. Bu istisnanın dışında giyabi tutukluluk Türk hukuku bakımından uygulama alanı bulamaz. Dolayısıyla işlem hukuka aykırıdır. (2p)
- C ve P hakkında verilen karar ise, adli kontrol koruma tedbiridir. Tutuklama nedenlerinin varlığı halinde, şüphelinin tutuklanması yerine adli kontrol altına alınmasına karar verilebilir. Soruşturma aşamasında tutuklama veya adli kontrol kararı verilebilmesi Savcının talebine bağlıdır. Ancak Savcının tutuklama talep ettiği durumlarda hakim, adli kontrole karar verebileceği gibi, adli kontrol talep edilmesi durumunda, adli kontrol tedbirlerinin kapsam ve içeriğini değiştirebilir. (2p)

- C, C. Savcısı tarafından tutuklama talebi ile sevk edilmiş, ancak sulh ceza hakimi, yurt dışına çıkışının yasaklanması ve ikametgahının bulunduğu mahalle karakoluna her gün imza atması karşılığı serbest bırakılmasına karar vermiştir. Bu konuda iki görüş söz konusudur. Birinci görüşe göre, sulh ceza hakimi, talebin C. Savcısının talebiyle bağlı olduğu ve bu talebin dışında hiçbir şekilde karar veremeyeceğini savunmakta ve tutuklama talebiyle gelen şüpheliye ilişkin adli kontrole hükmedilmeyeceği sonucuna ulaşmaktadır. (1p)
- Ancak bizim de savunduğumuz ikinci görüşe göre, tutuklama tedbiri kendisine alternatif olarak ortaya konan adli kontrol koruma tedbirini içinde barındırmaktadır. Dolayısıyla tutuklama talebinin içinde adli kontrol tedbiri talebi de mevcuttur. İş bu nedenle C. Savcısının tutuklama talebine karşılık C.Savcısının adli kontrole hükmetmesi hukuka uygundur. Dolayısıyla C'nin yurt dışına çıkışının yasaklanması ve ikametgahının bulunduğu mahalle karakoluna her gün imza atması karşılığı serbest bırakılması "adli kontrol" kararının hukuka uygundur. (1p)
- C. Savcısının C hakkındaki karara karşı başvurduğu kanun yolu, itirazdır. Soruşturma evresinde, sulh ceza hakiminin tutuklamaya ilişkin kararlarına itiraz edilebilir. İtiraz, ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde yapılır. Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir. Sulh ceza hâkimliği kararlarına yapılan itirazların incelenmesi, o yerde birden fazla sulh ceza hâkimliğinin bulunması hâlinde, numara olarak kendisini izleyen hâkimliğe; son numaralı hâkimlik için bir numaralı hâkimliğe; ağır ceza mahkemesinin bulunmadığı yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, yargı çevresinde görev yaptığı ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine; ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerlerde tek sulh ceza hâkimliği varsa, en yakın ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yerdeki sulh ceza hâkimliğine aittir. (2p)
- P bakımında ise, C. Savcısının, 20.000 TL adliye veznesine yatırması koşuluyla salıverilmesini talep etmesi bir adli kontroldür. Bu talebe karşı, mahkemenin daha fazla bir güvence bedeline karar vermesi mümkündür. Dolayısıyla 20.000 TL değil, 30.000 TL güvence bedeline karar verilmesi hukuka uygundur. Yine talepte olmayan ikametgâhının bulunduğu mahalle karakoluna giderek her gün imza atması tedbirine de mahkeme karar verebilir. Zira burada zaten adli kontrol koruma tedbiri talebi söz konusudur. (1p)
- Soruşturma evresinde şüphelinin tutuklanmasına C. Savcısının istemi üzerine sulh ceza hâkimi tarafından, kovuşturma evresinde sanığın tutuklanmasına C. Savcısının istemi üzerine veya re'sen mahkemece karar verilir (CMK m.101/1). İstinaf incelemesinde, istinaf mahkemesi davayı maddi ve hukuki yönden inceler. İlk derece mahkemesi gibi duruşma yapıp yeni bir karar verebilir. Dolayısıyla istinaf mahkemesinin C hakkında tutuklama kararı vermesi hukuka uygundur. (1p)

C. Savcısı araştırmasını tamamladıktan sonra şüpheliler C, D, F, P ve "kara" lakaplı kişi hakkında suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, rüşvet, ihaleye fesat karıştırmak ve görevi kötüye kullanmak suçlarından iddianame düzenleyerek görevli yetkili mahkemeye sunar. Ayrıca bu sırada D'nin hakkında tutuklama nedenlerinin kalmaması gerekçesiyle D'nin serbest bırakılmasına karar verir. Mahkeme başkanı iddianamenin incelenmesi aşamasında C. Savcısının bu şekilde bir karar veremeyeceğini düşünmekte olsa da başvuracak bir yol bulamaz. Mahkeme iddianamenin kendisine sunulmasından birkaç gün sonra dosyada yer alan delillerin kovuşturma aşamasına geçilmesi için yeterli şüpheyi oluşturmadığını ve toplanması gereken bir takım delillerin de toplanmadığı gerekçesiyle iddianameyi iade eder. İade üzerine C. Savcısı, mahkemenin tüm isteklerini yerine getirerek dosyayı tekrar yetkili ve görevli gönderir. İncelemeyi yapan mahkeme "kara" lakaplı kişinin kimliğinin tam olarak belli olmadığı için iddianamenin iadesine karar verir. Bu karar üzerine C. Savcısı kanun yoluna başvurur ve karar kaldırılır.

5. C. Savcısının D hakkındaki tutuklamanın kaldırılmasına ilişkin kararı hukuka uygun mudur? Bu karara karşı mahkeme başkanının başvurabileceği bir yol var mıdır? İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin iddianamenin iadesi gerekçeleri hukuka uygun mudur? C. Savcısı iade kararına karşı hangi kanun yoluna başvurmuştur? (8p)

- Soruşturma evresinde C. Savcısı tutuklamanın artık gereksiz olduğu kanısına varacak olursa, şüpheliyi re'sen serbest bırakır (CMK m.103/2). Soruşturma evresi iddianamenin kabulüyle sona erer. Somut olayda C. Savcısının kovuşturma aşamasına geçilmeden verdiği bu karar hukuka uygundur. Bu karara karşı mahkeme başkanının başvurabileceği bir yol bulunmamaktadır. (2p)
- 170 inci maddeye aykırı olarak düzenlenen veya suçun ispatına etki edeceği mutlak sayılan mevcut bir delil toplanmadan düzenlenen iddianame mahkeme tarafından iade edilir (CMK m.174/1). CMK m.170'teki şartlardan birisi de şüphelinin kimliğinin iddianamede bulunmasıdır. Somut olayda, şüphelilerden biri "kara" lakabıyla iddianameye konulmuştur. Mahkeme bu sebebe dayanarak iddianameyi ikinci kez iade etmiştir. (2p)
- Ancak, C. Savcısı, iddianamenin iadesi üzerine, kararda gösterilen eksiklikleri tamamladıktan ve hatalı noktaları düzelttikten sonra, kovuşturmayaya yer olmadığı kararı verilmesini gerektiren bir durumun bulunmaması halinde, yeniden iddianame düzenleyerek dosyayı mahkemeye gönderir. İlk kararda belirtilmeyen sebeplere dayanılarak yeniden iddianamenin iadesi yoluna gidilemez. Mahkeme ilk kararında belirtmediği bir sebebe dayanarak iddianameyi ikinci kez iade ettiğinden, karar hukuka aykırıdır. (2p)

- C. Savcısının başvurduğu yol itiraz kanun yoludur. CMK m.174/5'e göre, C. Savcısı iade kararına karşı itiraz edebilir. Hâkim veya mahkeme kararına karşı itiraz, kanunun ayrıca hüküm koymadığı hâllerde ilgililerin kararı öğrendiği günden itibaren yedi gün içinde kararı veren mercie verilecek bir dilekçe veya tutanağa geçirilmek koşulu ile zabıt kâtibine beyanda bulunmak suretiyle yapılır. Kararına itiraz edilen hâkim veya mahkeme, itirazı yerinde görürse kararını düzeltir; yerinde görmezse en çok üç gün içinde, itirazı incelemeye yetkili olan mercie gönderir. (2p)

Yargılamaya başlayan mahkeme, iddianamenin okunmasına gerek olmadığını belirterek sadece iddianamede yer alan suçlamaların dayanağını oluşturan eylemler ve delilleri anlatmakla yetinir. Sanıklardan P müdafii, P'nin çok saygın bir akademisyen olduğunu, kendisinin bu dosyada yargılanmasının şahsi ve akademik itibarını zedeleyeceği gerekçesiyle duruşmaların kapalı yapılmasını talep eder. Ancak bu talep reddedilir.

6. Mahkeme başkanının iddianameyi okumaması mümkün müdür? Mahkemenin duruşmanın kapalı olarak yapılması talebinin reddine ilişkin kararı değerlendiriniz. Sanık müdafinin bu karara karşı başvurabileceği bir yol var mıdır? (5p)

- Duruşmada, iddianame veya iddianame yerine geçen belgede yer alan suçlamaların dayanağını oluşturan eylemler ve deliller ile suçlamaların hukuki nitelendirmesi anlatılır. Somut olayda, mahkemenin, iddianamenin okunmasına gerek olmadığını belirterek sadece iddianamede yer alan suçlamaların dayanağını oluşturan eylemleri ve delilleri anlatmakla yetinmesi hukuka uygundur. (2p)
- Genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı hâllerde, duruşmanın bir kısmının veya tamamının kapalı yapılmasına mahkemece karar verilebilir. Bu karar mahkemece re'sen verilebileceği gibi sanığın talebi üzerine de verilebilir. (1p)
- Somut olayda, P'nin müdafii, P'nin çok saygın bir akademisyen olduğunu, kendisinin bu dosyada yargılanmasının şahsi ve akademik itibarını zedeleyeceği gerekçesiyle duruşmaların kapalı yapılmasını talep etmiştir. Bu gerekçe, genel ahlâkın veya kamu güvenliğinin kesin olarak gerekli kıldığı bir durum değildir. Dolayısıyla mahkemenin ret kararı yerindedir. (1p)
- Sanık müdafii, bu karara karşı hükümle birlikte istinaf yoluna başvurabilir. Hükümden önce verilip hükme esas teşkil eden veya başkaca kanun yolu öngörülmemiş olan mahkeme kararlarına karşı da hükümle birlikte istinaf yoluna başvurulabilir. Ancak istinafa başvurabilmek için, esas hüküm bakımından istinaf yolunun açık olması gerekir.(1p)

Sanıkların sorgusundan sonra atılı suçlardan ötürü Üniversitenin uğradığı zararın ne kadar olduğunun tespiti için Yeminli Mali Müşavir ve Muhasebecilerden oluşan üç kişilik bir heyet görevlendirir. Heyet, yaptığı inceleme sırasında Üniversitede bulunan bazı evrakları da inceleme ihtiyacı duyar. Bu talebin uygun bulunması üzerine heyet, Üniversiteye giderek diğer çalışanların beyanlarını almak, varsa başkaca belge ve delilleri elde etmek üzere görevlendirilir. Heyet karar doğrultusunda işlemleri yaparak raporunu hazırlar. Sanıklardan C ve D, raporu hazırlayan bilirkişilerden Y'nin kendi üniversitelerinden emekli olduğunu ve mali işler departmanı Şefinin de kocası olduğunu söyler. Ayrıca bilirkişi raporunda soruşturmaya konu ihalelere fesat karıştırıldığı ve sanıkların cezalandırılmaları gerektiğine ilişkin ifadelerin yetki aşımı olduğunu ileri sürer.

7. Yeminli Mali Müşavir ve Muhasebeciler tarafından hazırlanan raporun hukuki niteliğini açıklayınız. Heyetin üniversitede inceleme yapmasına ilişkin mahkeme kararını değerlendiriniz. C ve D'nin inceleme yapan heyetteki üyelerden Y ile ilgili iddiaları karşısında nasıl hareket edilebilir? (9p)

- Yeminli mali müşavir ve muhasebeciler tarafından hazırlanan rapor, bilirkişi incelemesi kapsamında, bilirkişi raporudur. Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen, Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafinin veya kanunî temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir. Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. (3p)
- Gerekçesi gösterilerek birden çok bilirkişi atanabilir. Hâkim, bilirkişi raporu ile bağlı değildir. (1p)
- Mahkeme tarafından, atılı suçlardan ötürü üniversitenin uğradığı zararın ne kadar olduğunun tespiti için bilirkişi heyeti atanmıştır. Bu genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan bir konu olmadığından, bilirkişi atanması yerindedir. Bilirkişiler, yaptıkları inceleme sırasında üniversitede bulunan bazı evrakları da inceleme ihtiyacı duymuşlardır. Bilirkişi, görevini yerine getirmek amacıyla bilgi edinmek için şüpheli veya sanık dışındaki kimselerin de bilgilerine başvurabilir (CMK m.66/4). (2p)
- C ve D'nin, raporu hazırlayan bilirkişilerden Y'nin kendi üniversitelerinden emekli olduğunu ve mali işler departmanı şefinin de kocası olduğunu söylemesi, bilirkişinin reddi kapsamında değerlendirilmelidir. Hâkimin reddini gerektiren sebepler, bilirkişi hakkında da geçerlidir (CMK m.69/1). CMK m.24/1'e göre, hâkimin davaya bakamayacağı hallerde (m.22) reddi istenebileceği gibi, tarafsızlığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi istenebilir. Tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı bir

hâkimin reddi, ilk derece mahkemelerinde sanığın sorgusu başlayınca kadar istenebilirse de bilirkişinin reddi bakımından kanunda herhangi bir süre bulunmamaktadır. C ve D'nin bu iddiası karşısında, bilirkişilerden Y'nin reddi talep edilebilir. (2p)

- C ve D'nin, bilirkişi raporunda soruşturmaya konu ihalelere fesat karıştırıldığı ve sanıkların cezalandırılmaları gerektiğine ilişkin ifadelerin yetki aşımı olduğunu ileri sürmeleri yerindedir. Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz (CMK m.67/3). Dolayısıyla bilirkişi raporundaki bu ifadeler, raporun amaç ve sınırını aşmaktadır. Bu nedenle rapora itiraz edilebilir. (1p)

Sanıklarından P, üniversite çalışanlarından M, N ve O'nun mahkeme salonu dışında hazır beklediğini ve bu kişileri tanık olarak dinletmek istediğine ilişkin talebini mahkemeye iletir. Mahkeme başkanı bu talebini daha önce yazılı olarak vermesi gerektiğini, daha önce bir talebi olmadığından ve tanıkları dinlemenin yargılamayı uzatmanın dışında bir işe yaramayacağını söyleyerek talebi reddeder.

8. Mahkeme başkanının P'nin tanıkları dinlenmesi talebini reddetmesi hukuka uygun mudur? (4p)

- Sanık, tanık veya bilirkişinin davetini veya savunma delillerinin toplanmasını istediğinde, bunların ilişkin olduğu olayları göstermek suretiyle bu husustaki dilekçesini duruşma gününden en az beş gün önce mahkeme başkanına veya hâkime verir. (1p)
- Mahkeme başkanı veya hâkim, sanığın veya katılanın gösterdiği tanık veya uzman kişinin çağırılması hakkındaki dilekçeyi reddettiğinde, sanık veya katılan o kişileri mahkemeye getirebilir. Bu kişiler duruşmada dinlenir. Ancak, davayı uzatmak amacıyla yapılan talepler reddedilir. (2p)
- Somut olayda, mahkeme başkanının P'nin tanık dinletme talebini reddetmesi, eğer bu talep davayı uzatmak amacıyla yapılıyorsa hukuka uygundur. Bu talep davayı uzatmak için yapılmamış ise, talebin yazılı olarak yapılmamış olması tek başına ret için yeterli değildir. (1p)

Yargılamayı tamamlayan mahkeme kaçak olan F ve kimliği tespit edilemeyen "kara" lakaplı kişiye ilişkin dosyayı ayırmıştır. Diğer sanıkların tamamı bakımından örgüt kurmak suçundan dolayı beraatlarına, C, D ve P hakkında rüşvet suçundan 8'er yıl, ihaleye fesat karıştırma suçundan 4'er yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verir. C. Savcısı C, D ve P bakımından örgüt kurmak suçundan beraatına karşı, sanıklar C, D ve P'nin müdafileri mahkûmiyet kararlarına karşı kanun yoluna başvurur. Kanun yolunu merci yaptığı ön inceleme sonunda verilen hükmün hukuka aykırı olduğu sonucuna ulaşılarak, yeniden duruşma günü belirlenir. Yapılan yargılama sonunda mercii sanıklar hakkında örgüt suçundan beraat kararı verirken, sanıklar C, D ve P'nin hakkında rüşvet suçundan 8'er yıl, ihaleye fesat karıştırma suçunun cebir ve tehdit kullanılarak yapıldığı gerekçesiyle 7'şer yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar verilir.

9. C. Savcısı ve müdafinin başvurdukları Kanun yolu mercii ve başvuru kanun yolunu tespit ediniz. Kanun yolu mercii tarafından verilen karar hukuka uygun mudur? (5p)

- C. Savcısı ve müdafinin başvurdukları kanun yolu mercii, Bölge Adliye Mahkemesi'dir. Başvuru kanun yolu ise istinaf kanun yoludur. (2p)
- İstinaf yoluna yalnız sanık lehine başvurulmuşsa, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz. Bu kurula aleyhe bozma yasağı denilmektedir. (1p)
- Somut olayda C. Savcısı C, D ve P bakımından örgüt kurmak suçundan beraatına karşı, sanıklar C, D ve P'nin müdafileri mahkûmiyet kararlarına karşı kanun yoluna başvurmuştur. BAM, sanıklar hakkında örgüt suçundan beraat kararı verirken, sanıklar C, D ve P'nin hakkında rüşvet suçundan 8'er yıl, ihaleye fesat karıştırma suçunun cebir ve tehdit kullanılarak yapıldığı gerekçesiyle 7'şer yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Sanıklar hakkında 4 yıllık cezanın 7 yıla çıkması, aleyhe bozma yasağına aykırıdır. Zira sanıkların ihaleye fesat karıştırma suçundan dolayı sadece lehe başvuru söz konusudur. (2p)

C. Savcısı, verilen bu karara karşı yeniden kanun yoluna başvurarak örgüt suçundan verilen beraat kararının hukuka aykırı olduğunu ileri sürer. Sanıklar C ve D'nin müdafii ise, ihaleye fesat karıştırma kararına karşı kanun yoluna başvurur. Sanıklardan P'nin müdafii ise, sadece kanun yoluna başvuruyorum şeklinde bir dilekçe verir ancak başka hiçbir açıklama yapmaz. Henüz kanun yolu incelemesi yapılırken C, geçirdiği trafik kazası sonucu ölür. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı dosyanın kendisine ulaşmasından 2 ay sonra kararda bazı hukuka aykırılıklar saptar. Ancak başvurabileceği bir yol olmadığını düşünerek herhangi bir işlem yapamaz.

10. C, D ve P'nin başvurdukları kanun yolunu belirtiniz. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının tespit ettiği hukuka aykırılıklar karşısında kullanabileceği bir imkân var mıdır? Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bu imkânı hükümlülerden C bakımından da kullanabilir mi? (12p)

- C, D ve P'nin başvurdukları kanun yolu, temyiz kanun yoludur. Kural olarak, BAM ceza dairelerinin bozma dışında kalan hükümleri temyiz edilebilir. Temyiz istemi, hükmün açıklanmasından itibaren on beş gün

içinde hükmü veren mahkemeye bir dilekçe verilmesi veya zabıt kâtibine bir beyanda bulunulması suretiyle yapılır. (2p)

- Temyiz sebebi, ancak hükmün hukukî yönüne ilişkin olabilir. Yani temyiz mercii davayı sadece hukuki açıdan inceler. Davayı maddi açıdan incelemeyiz. Yargıtay, yalnız temyiz başvurusunda belirtilen hususlar ile temyiz istemi usule ilişkin noksanlardan kaynaklanmışsa, temyiz başvurusunda bunu belirten olaylar hakkında incelemeler yapar. (2p)
- Yargıtay, süresi içinde temyiz başvurusunda bulunulmadığını, hükmün temyiz edilemez olduğunu, temyiz edenin buna hakkı olmadığını ya da temyiz dilekçesinin temyiz sebeplerini içermediğini saptarsa, temyiz istemini reddeder.(1p)
- P, temyiz başvurusunda temyiz gerekçesini belirtmemiştir. Oysa ki, temyiz eden, hükmün neden dolayı bozulmasını istediğini temyiz başvurusunda göstermek zorundadır. Ancak temyiz dilekçesi veya beyanında gösterilmiş olmasa da 289. maddede sayılan hallerde hukuka kesin aykırılık var sayılır. Bunlardan birisi de CMK m.289/i' de belirtilen, hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması durumudur. (2p)
- Somut olayda P hakkında yapılan arama hukuka aykırı olduğundan, elde edilen deliller de hukuka aykırı delil niteliğindedir. Dolayısıyla P, temyiz dilekçesinde herhangi bir gerekçe belirtmemiş olsa da P hakkında mutlak temyiz nedenlerinden birinin varlığı sebebiyle, temyiz incelemesi yapılacaktır.(1p)
- Yargıtay ceza dairelerinden birinin kararına karşı Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, re'sen veya istem üzerine, ilâmın kendisine verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde Ceza Genel Kuruluna itiraz edebilir. Sanığın lehine itirazda süre aranmaz. Bu, olağanüstü kanun yollarından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itiraz yetkisidir.(2p)
- Somut olayda, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı karardaki hukuka aykırılıkları dosyanın kendisine ulaşmasından iki ay sonra saptamıştır. Eğer Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının itirazı sanıkların aleyhine olacaksa, otuz günlük başvuru süresi geçtiğinden bu kanun yoluna başvuramaz. İtiraz sanıkların lehine olacak ise, sanıkların lehine itirazda süre aranmayacağından Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı itiraz kanun yoluna başvurabilir. (1p)
- İtiraz yoluna başvurulabilmesi için Yargıtay'a göre sanıklık statüsünün devam etmesi gerekir. TCK m.64'e göre, sanığın ölümü halinde kamu davasının düşürülmesine karar verilir. Dolayısıyla Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı bu imkânı hükümlülerden C bakımından kullanamaz. (1p)

METİN SORUSU

Hukuka aykırı delillere ilişkin Türk Ceza Hukuku Reformu ile getirilen değişiklikleri, Yargıtay uygulamasını da dikkate alarak kısaca açıklayınız. (10p)

- Hukuka aykırı yollarla elde edilen delile, hukuka aykırı delil denir. Hukuka aykırılık kavramıyla kastedilen sadece kanuna aykırılık değil, evrensel hukuk normlarına aykırılıktır. (1p)
- Hukuka aykırı delil yasağı, hukuka aykırı yollarla delil elde etme yasağını da zorunlu kılar. (1p)
- CMUK'da kanuna aykırı delilin hükme esas alınması yasaklanırken, kamu davasının açılmasına, tutuklamaya vs. esas alınması yasaklanmıyordu. Ancak yeni CMK ile hukuka aykırı deliller hiçbir şekilde kullanılamamaktadır.(1p)
- Hukuka aykırı şekilde elde edilmiş bir delile dayanarak, hukuka uygun bir başka işlemle delil elde edilmesi halinde dahi sonradan elde edilen delilde hukuka aykırı olarak kabul edilecektir. Bu durum yasak ağacın yasak meyvesi denmektedir. (2p)
- Yüklenen suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmiş her türlü delille ispat edilebilir. Yani suç, hukuka uygun bir şekilde elde edilmemiş hiçbir delille ispat edilemez. Delil, kanuna aykırı olarak elde edilmişse reddolunur. Hukuka aykırı deliller, bir olayın ispatında vicdani kanaate de esas alınmaz.(1p)
- Doktrinde bir takım ufak aykırılıkların o işlemi hukuka aykırı kılmayacağına ilişkin görüşlerde mevcuttur. Bu ufak aykırılıklara örnek olarak arama koruma tedbirinde işlem tanığının bulunması verilebilir. Buna göre kanunda istenilen 2 işlem tanığı yerine 1 işlem tanığının olmasının işlemi hukuka aykırı hale getirmemesi gerektiği ifade edilmektedir. Ancak bu görüşün kabul edilmesi düşünülemez. Zira küçük veya büyük, az veya çok hukuka aykırılık, hukuka aykırılıktır. (2p)
- Yargıtay tarafından hukuka aykırı delillerin bir takım noktalarda kullanılabilmesine ilişkin kararlar mevcuttur. Bu duruma örnek olarak verilecek, mağdurun failin kendisine söylediklerini veya yaptıklarını ortaya koyabilmek için sesli ve/veya görüntülü kayıt almasıdır. Burada Yargıtay başka türlü delil elde etme imkanı söz konusu olmaması halinde hukuka aykırı olarak elde edilen bu kaydı delil olarak kullanmaktadır. (2p)